

Mariborska knjižnica

Rotovški trg 2, 2000 Maribor - SI
t: 02 23 52 100, f: 02 23 52 127
info@mb.sik.si, www.mb.sik.si

Načrt nakupa knjižničnega gradiva v Mariborski knjižnici za leto 2014

Temeljno poslanstvo knjižnice je neomejena dostopnost do knjižničnega gradiva in skrb za kakovostno knjižnično zbirko z ustreznim izborom gradiva, ki je v podporo vseživljenjskemu razvijanju bralne kulture in razvoju demokratičnega mišljenja. Zato v Mariborski knjižnici nenehno preverjamo in izboljšujemo področje dostopnosti in široke uporabnosti knjižničnega gradiva. Knjižnično dejavnost izvajamo po visokih strokovnih standardih, ker želimo vsem prebivalcem na območju delovanja zagotoviti neomejen dostop do knjižničnega gradiva in informacij ter kulturnih storitev. Mariborska knjižnica je pomemben, najširši javnosti odprt informacijski center, ki svoje poslanstvo uresničuje z razvejano mrežo knjižničnih enot in bibliobusom. V lokalnih skupnostih, kjer delujemo, smo kot ustanova prepoznavni in aktivno prispevamo k ustvarjanju pozitivne etične, socialne, gospodarske in politične klime. Z načrtnim posodabljanjem in konsistentno izgradnjo knjižnične zbirke, ki je raznolika glede vsebin in oblik, zagotavljamo aktualno ponudbo virov, ki sledijo potrebam uporabnikov, razvijajo bralno kulturo, bralno in informacijsko pismenost in vzpodbujajo vseživljenjsko izobraževanje.

Poslujemo v skladu z veljavno zakonodajo in temeljnimi dokumenti, ki usmerjajo nabavno politiko v splošnih knjižnicah:

- Zakon o knjižničarstvu, Uradni list RS, 87/01 in 96/02.
- Pravilnik o osrednjih območnih knjižnicah, Uradni list RS, 88/03.
- Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe, Uradni list RS, 73/03.
- Zakon o obveznem izvodu publikacij, Uradni list RS, 69/06.
- Manifest o splošnih knjižnicah (1994). Knjižničarske novice (5) 3. Priloga.
- Standardi za splošne knjižnice, Narodna in univerzitetna knjižnica, 2005.
- Slovenske splošne knjižnice za prihodnost: strategija razvoja slovenskih splošnih knjižnic 2013-2020.
- Neposredni poziv za sofinanciranje nakupa knjižničnega gradiva v splošnih knjižnicah v letu 2014 (NP-NKG-2014)
- Poziv k predložitvi predlogov programov dela in finančnih načrtov za izvedbo nalog osrednjih območnih knjižnic pri Ministrstvu za kulturo Republike Slovenije.

Smernice nabavne politike Mariborske knjižnice so zapisane v dokumentu o nabavni politiki in so oblikovane v skladu s strokovnimi priporočili bibliotekarske stroke ter zahtevami financerjev. Proces nabave knjižničnega gradiva poteka centralizirano za vse enote v knjižnični mreži. Na rednih tedenskih sestankih nabavne komisije izvajamo izbor naslovov in določamo število kupljenih izvodov ter določamo, v katere knjižnične enote bodo umeščeni. Na ta način zagotavljamo kvaliteten in relevanten izbor gradiva v krajevnih knjižnicah in omogočamo enako dostopnost za vse prebivalce na območju. Spremljamo finančno in vsebinsko ustreznost nabave in sproti korigiramo ugotovljena neskladja med planom in realizacijo. Tudi v letu 2014 bomo pri izboru gradiva in oblikovanju knjižnične zbirke upoštevali informacijske, izobraževalne, raziskovalne in kulturne potrebe okolja:

- prepoznavanje potencialnih uporabnikov in njihovih pričakovanj glede storitev knjižnice in njenega fonda,
- analiza zadovoljstva aktivnih uporabnikov s knjižnično zbirko in sprotno razreševanje deficitarnih naslovov in področij v povezavi z izposajo in informacijsko službo, ki spremlja potrebe uporabnikov in jih sporoča nabavni službi,
- nabava gradiva, ki je v podporo izvajanju storitev knjižnice za ciljne skupine uporabnikov,
- nabava gradiva za zagotavljanje pravice do vseživljenjskega in kontinuiranega izobraževanja,
- nabava gradiva in izvajanje storitev za aktivno izrabo prostega časa,
- zadovoljevanje potreb širšega okolja in lokalne skupnosti po konvencionalnem, tiskanem gradivu,
- zadovoljevanje potreb širšega okolja in lokalne skupnosti glede nabave periodike in ostalega neknjižnega gradiva, elektronskih virov, AV gradiva in e-knjig,
- dopolnjevanje knjižnične zbirke z gradivom na različnih nosilcih s ciljem uvajanja novih informacijskih tehnologij in informacijskega opismenjevanja,
- načrtno oblikovanje in dopolnjevanje zbirke domoznanskega gradiva.

Cilj razvijanja branja, bralne kulture in informacijske pismenosti bomo v letu 2014 realizirali:

- z nabavo, popularizacijo in promocijo branja kvalitetnega leposlovja s poudarkom na slovenskih avtorjih in produkciji najmanj 50 slovenskih založb,
- s povečano nabavo subvencioniranih naslovov leposlovja, zahtevnejših prevodov in humanistike, ki jih bomo razporejali po mreži knjižničnih enot, da bo vsaka enota in bibliobus prejela najmanj 15% naslovov publikacij v javnem interesu, ki jih je podprla Javna agencija za knjigo Republike Slovenije,
- s predstavitvami kvalitetnih naslovov na spletni strani knjižnice,
- s povečano nabavo naslovov slovenskih in tujih literarnih nagajencev in informiranjem uporabnikov s sezname novitet, knjižnimi anotacijami na spletni strani in promocijo kvalitetnega gradiva na izpostavljenih mestih v vseh knjižničnih enotah,
- z nabavo gradiva za podporo projektom promocije branja, ki potekajo v knjižnici,
- z nabavo tujejezičnega gradiva,
- z nabavo gradiva za zagotavljanje primerne zastopanosti vseh predmetnih področij s poudarkom na nakupu deficitarnih naslovov znotraj posameznih tematskih skupin,
- s povečanim obsegom nabave elektronskih virov in neknjižnega gradiva ter e-knjig.

Pri nabavi za osrednjo Knjižnico Rotovž s čitalnico in depozitarno zbirko bomo upoštevali vlogo osrednjega regijskega informacijskega in kulturnega centra. Mariborska knjižnica, ki je osrednja območna knjižnica, izvaja naloge območnosti za Knjižnico Josipa Vošnjaka Slovenska Bistrica in Knjižnico Lenart. V skladu z določbami Pravilnika o osrednjih območnih knjižnicah, Uradni list RS 88/2003, bomo z naslova območnosti za enote na sedežu knjižnice izvajali povečano nabavo knjižničnega gradiva. Mariborska knjižnica aktivno sodeluje s slovenskimi splošnimi knjižnicami in drugimi knjižnicami na področju zagotavljanja višje kakovosti storitev za uporabnike. Medknjižnična izposoja je utečen in uveljavljen način posredovanja gradiva, ki ga naročamo iz drugih knjižnic in ga glede na prejete zahteve posredujemo tudi iz lastne zbirke. V letu 2014 bomo sistematično nadgrajevali fonde posebnih zbirk: Glasbena zbirka, Zbirka igrač, Študijska zbirka mladinske književnosti, Filmski center in AV zbirka neknjižnega gradiva. V primernem obsegu bomo nabavljali tudi gradiva, prirejena za uporabnike s posebnimi potrebami. Pri nabavi gradiva v

letu 2014 bomo upoštevali demografsko strukturo in potrebe okolja, v katerem delujejo osrednja knjižnica in zunanje enote Mariborske knjižnice.

Nabavljali bomo zadnje izdaje in tekoče letnice, pri kontinuiranih virih bomo kontrolirali dotok posodobitev, pri elektronskih virih pa aktualizacije verzij. Aktualnost gradiva bomo preverjali tudi pri nadomestilih, ki jih prejmemo za uničene ali izgubljene izvode, in darovih. Z rednim odpisom bomo tekoče izločali zastarelo in uničeno gradivo. Aktualnost knjižnične zbirke je namreč pomemben dejavnik kvalitetne ponudbe.

V letu 2014 bomo glede na vrsto gradiva nabavili 80% monografskih publikacij, 10% periodike in 10% neknjižnega gradiva. Kupovali bomo avdiovizualno gradivo, elektronske vire in druge netiskane medije. Zagotavljali bomo oddaljeni dostop za uporabo elektronskih baz podatkov ter prost dostop in možnost izposoje na dom za večino gradiva v knjižničnem fondu.

V skladu s strokovnimi priporočili tudi v letu 2014 načrtujemo nabavo v razmerju 60% strokovnega gradiva in 40% leposlovja. Kupili bomo 30% naslovov za otroke. Vpogled v knjižnično zbirko je javnosti na voljo prek javno dostopnega kataloga (COBISS/OPAC). Vsak nabavljeni naslov je ne glede na vrsto in obliko knjižničnega gradiva inventariziran in katalogiziran po veljavnih standardih za obdelavo knjižničnega gradiva. Izposoja v vseh enotah v mreži Mariborske knjižnice in na bibliobusu je avtomatizirana. Člani knjižnice imajo ne glede na to, v kateri knjižnični enoti so primarno vpisani, enake možnosti uporabe knjižnice in njene zbirke »na daljavo«, kar prispeva k uveljavljanju enake dostopnosti aktualnega knjižničnega gradiva za vse prebivalce na območju knjižnice.

Odstopanja od strokovnih priporočil načrtovanja, ki so najbolj evidentna pri nižanju števila nabavljenih izvodov, so posledica zaostrene gospodarske situacije in večletnega upadanja sredstev za nakup knjižničnega gradiva tako s strani občin kot pristojnega ministrstva. Primanjkljaj skušamo ublažiti s skrbnim poslovanjem in doseganjem dobrih nakupnih pogojev, ki smo jih doslej uspeli ohraniti na istem nivoju kot v letih pred krizo. Knjižnica je izpeljala tudi projekt zbiranja prostovoljnih prispevkov za nakup knjižničnega gradiva, ki je na letošnjem praznovanju dneva slovenskih splošnih knjižnic prejel nagrado Združenja splošnih knjižnic za najbolj inovativen projekt/Darujem&berem – zagovorništvo v Mariborski knjižnici.

Za leto 2014 prav tako načrtujemo pridobivanje alternativnih virov financiranja za nakup gradiva. Vendar takšne akcije, kljub dobri zasnovi in odmevnosti, ne morejo nadomestiti primanjkljaja, nastalega zaradi nižanja rednih dotacij s strani zakonsko opredeljenih financerjev. Zato bomo obseg nabave tudi v letu 2014 morali prilagoditi višini sredstev, ki zagotovo ne bodo zadostovala za realizacijo minimalnega standarda 250 enot gradiva na 1000 prebivalcev, po katerem smo letni nakup načrtovali. Masa sredstev se iz leta v leto strmo niža in to je temeljni razlog, da smo morali leta 2013 v Mariborski knjižnici uvesti članarino in z lastnimi sredstvi uravnati drastičen primanjkljaj sredstev za nakup knjižničnega gradiva. Tudi za izvedbo tega projekta, ki smo ga poimenovali Nekoč največja, nekoč brezplačna, smo prejeli nagrado Prizma.

Datum: 9. 12. 2013

Dragica Turjak, direktorica